

ՎԵՐԱԳԱՅԸ ՀԱՎԱՏԻՍ

1863 ՕԳՈՍՏՈՍ 13

ՍԱԸ

ՆՈՒՄԵՐՈ 18

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱՆԻԼԻՅԷ

Վարա հիտարը սահիպ գայմագամըղը Սի-
լիսթրէ տէֆթէրտարը Գսգագ, իղղէթլու
Նիւման էֆէնտիյէ,

Սիրէօղ գայմագամըղը Տրամա գայմագա-
մը սապըգ, սաատէթլու Ըպտիւրպսման
փաշայէ,

Տրամա գայմագամըղը Սիրէօղ գայմա-
գամը սապըգ, իղղէթլու Նէրթէվ էֆէնտի-
յէ իհալէ պուրուլմուշ տուր:

— Տէօրախնձի ծորտըյի հիւմայոնուռն
մերքեզի պա իրապէյի սէնիյէ Լըզըու-
տէն Լըզընձան գաապասընա թաշվիլ օլուն-
մուշ օլտուղունտան, օրտույի հիւմայոնու-
ռնըքիւր միւշի տէվէթլու փաշա հաղըթ-
լէրիյէ հէյէթը մէճիւս վէ եզլամը, գասա-
պալը մէզքիւրէյէ ազիմէթ վէ մուվասէլէթ
իթմիշէր տիր:

— Սէրկիի Օսմանիյէտէ մէվճուտ օլան
էշէատէն, պահասընն տէօրթտէ պիրիսի փէ-
շնէն իթա իլէ պագի գալանը սէրկիսին իի-
թամընտա թէտիյէ իթմէթ իւզըն ալընմըջ օ-
լան էշէանըն սէրկի մահալինտէն նէ սուրէթ-
լէ գալտըրըլմասը լաղըմ կէլէճէյի էվվէլճէ
պէյան գըլընմըջ իսէտէ, շիմտիյէ գատար
էշէալը մէզքիւրէնին պիր ճիւզի գըլըն գալ-
աղըրըպ, գուսուրու պրաղըլմըջ օլտուղու-
նա, վէ պու. սաթըլան էվվէլ պէ էվվէլ գալ-
տըրըլմատըգձա, սէրկիսին մէսպիշի սայրէ-
սինին թէսվիյէսի գապիլ օլմայաճաղընա մէպ-
նի գօմիսիօնու ումուսի թարաֆընտան գըլը-
տէ պէյան օլունան ուսուլ, սուրէթը գա-
թիյէտէ իլլան օլունուր:

Ըֆօլէ քի, սէրկիտէն էշէա ալան զէվաթ
իշ պու իլլան թարիսինտէն իթիպարէն սէ-

քիզ իիւն զարֆընտա նէտինտէ պուլունան
սէնէտ միւշիպինձէ, գուսուր ազէնսինի կէօ-
թիւրիւպ, էշէալէրինի ալմալէրի: Իշ պու-
սէքիզ իիւն իշէնտէ սէրկիյէ ազէնսինի կէօ-
թիւրմէյէնիւրին էշէասը սէրկիյէ Նալ իաի-
լէճէք. վէ էվվէլճէ, վէրիլէն բէշէնաթ տաիի
զապթ իլէ, նէտէրինտէպուլունան իլմուխա-
պէրլէրին հիւքմիւ սաղթ օլաճագ Նոր:

Իյլանմըջ Պանգայը Օսմանի:

Իսթրէյէ Քէպէյէ Գալմայի:

Պայիզ վէ բէօիւլմալէրինին իսթիֆասը
թէիսիր իթմիշ օլան էսհամը ճէտիտէտէն
հէր քիմին նէտինտէ վար իսէ, վագթը զայ
իթմէյէրէք Փաղար վէ Ղումա կիւնիւնտէն
մատա քիւլիւ նէվմ էօյլէ վագթընտան իքի
սաաթ էվվէլ պէտէն, տէօրթ սաաթ զար-
ֆընտա իտարէյի մէզքիւրէ տայրէսինէ պիր
ան ագտէմ միւրաճաաթ իլլէմէլէրի իլան օ-
լունուր:

Պանգայը Օսմանիսին տէրսաաաթթ մէր-
քէզի ինշպ օլունմագ իւզըն, թարաֆը սալ-
թանաթթը սէնիյէտէն իճապ իտէն արսա
թաիսիս վէ իրայի օլունմուշ, վէ ինշա օ-
լունաճագ էպնիյէյէ տայիր գառըն մամուր
վէ գալֆանըն բէսմի ինթիսապ վէ թահսին
օլունուր իսէ, օնա ինշա իթտիթիլէճէյի
մուգարէր պուլունմուշ օլմալէ, պունա թա-
լիպ օլան բէպն գանղը սընըթ թէպատէն
օլուր իսէ օլուն, Պանգա տայիրէսինէ ա-
զիմէթ, վէ արսալը մէզքիւրէնին օրատա
մէվճուտ օլան խարիթասընը Գուլլէնէ վէ
րույէթլէ, օնա կէօրէ իճապընա պագըլա-
ճաղը իլլան օլունուր:

ՀԱՎԱՏՈՒՄԸ ԽԱՐԻՃԻՅԷ

ԵՌԻՆԱՆ. Պու պէտէտէն կէլէն իսպէրէր
ալէսէվիյէ Երուսաղէմի կէրէք գրաւ վէ
կէրէք Տանիմարգա տէվէթի Թարաֆըն-
տան կէսնտէրիլէն էլչիյէ իթտիբէրի բիա-
յէթի նագլ ու հիքեայէ իտէրլէր :

1- Մարտի զազէթասընտաշուվէճ՝ իլէ եա-
զըլմըլ տըր :

« Երուսաղէմի գրաւը՝ Եթիմատա էճնէպի տա-
քէրլէրի իգամէթ իթմէտիքճէ, Երուսա-
ղիսթանա կիթմէյէճէք տէյու պիր հավատիս
նէլը օլմուլ իտի : Պու հավատիսին աալը օլ-
մայըպ, պիրիսի խորթ գրաւ տախի պունու-
րէսմէն ճէրճ իթմէք իսթէտիյինտէն, պու
տէֆա Տանիմարգա իսթիքիյէ վէքիլի միսիւ-
հէլլ թարաֆը տան պիւթիւն լափօփա տէվ-
լէթլէրինէ, կէրէք Երուսաղէմի գրաւընըն վէ կէ-
րէք փէտէրինին հիլ պիր վագթ էճնէպի մի-
տախէլէսինի թալիպ իթմէմիլ օլտուգլարը-
նը միպէյին թահրիրաթլար կէսնտէրիլիլ-
տիր :

Գահիրէտէ իսքեան իտէն Երուսաղէմի մէլ-
հուր Նէնէրալ Կրիվասըն օլլու, միսիւ Տի-
միթրի Կրիվասա պիր բէէս աթ կէսնտէրիլ-
լէր տիր :

Գահիրէ Գահիրէ աթի իւզ զիքը մէք-
թուպ Շիրատան Օգոստոս 6 թարիսի իլէ
եազըլմըլ տըր :

« Տանիմարգա Լիլիսի Գորֆույա կիթմէք
իւզրէ փազար կիւնիւ Եթիմատան հարաքէթ
իթմիլ տիր : Կէօրիւնիւր քի միւմայիլէյ-
կէօրտիւքլէրինտէն խօշնուտ օլմամըլ տըր .
զիրա կէլտիյինին իրթէսի կիւնիւ Երուսաղ-
էմի գրաւընըն թայֆալարը գարաղօլ տօլալ-
տըզլարը վագթ Խնկիլիկ սէֆայինի թայֆա-
լարընա թէսատիֆ իտիւպ, մապէյնլէրինտէ
պիր գալլա գուհը իթմիլ, վէ հէր նէ գատար
էօլիւ վէ եարալլար վուգու պուլմուլ տէյու
պիր հավատիս ճէրիւն իթմէքտէ իսէ տէ
պու մատտէ իւզէրինէ պիր սահիհ խապէր
ալամատըղմտան, շիմտիլիք սիզէ պիր շէյ
եազամամ :

« Մէֆիրի միւմայիլէյի Շիրայը թէրք
իթտիյի կիւն, պիր գանլը գալլա տա-
խի վուգու պուլմուլ տուր : Փօլիս մէմու-
րու Սթրաթիոնին օլլու աքէր զապիթլէրին-
տէն պիրիսի իլէ մուարազա իտիպ, մէրպու-
մու փիշթուլ իլէ գաթլ իթմիլ տիր . հէր նէ
գատար գաթիլի պիր գալ տէֆա պուլազ վէ
սիւնկիւ իլէ եարալմըլար իսէ տէ, մէր-
գում գալլա, քէնտինի տէնիզէ աթապիլմիլ-
տիր : Սիլլէթ աքէրի արգասը սըրա վա-
րըպ, վէ օնու պիր արալըգտա սագլան-
մըլ պուլուպ, ախը ու կիրիթ պիրլէ,
փօլիսէ կէթիլէնէ գատար պըլազ վէ սիւն-
կիւլէրլէ եարալմըլար տըր : Վէ մէր-
գումման ճան չէքիլտիյի վագթ, խաս-
թախանէտէ պիր ազ րահաթ իթմէյէ տա-
խի պրազմայըպ, ոսն նէֆէսինէ գատար
վուրմուլար տըր . էօլիսիւնիւն իւզէրինտէ
64 պուլազ վէ սիւնկիւ եարասը պուլու-
մուլ տուր :

Չէրքէս . Մէֆէր 13 թարիսի իլէ պու-
թարաֆտան թասալէլ Լաֆէսը զազէթասընա
կէլէն թահրիրաթլըն սուրէթիտիր :

« Լաֆասըն էհալի թէօհմէթիլլէ թիֆիլիսէ
կէսնտէրիլտիկինի մուգատտէմա իշար իյլէ-
տիկիմ համիտ պէյ, կէօյա պիր մասլահաթ
զըմնընտու ճէլպ օլլունմուլ կիպի եիսէ Սօսու-
մէ իատէ գըլընմըլ տըր . չիւնքի Բուսիա-
լուլէր Լապազ թարաֆընտաքի գարըլըզըլըն
կիւնտէն կիւնէ թէզալիտ իթմէսի ճիհէթիլ-
լէ խալլըճա թէլալէ տիւլիւլէր իտի . պու
տէֆա միրիմումայիլէյի իատէ իթմէլէրի
էհալինին թէսքին զէյլի մագսէնիսէ մէպնի
օլտուղունտա շիւպէէ եօգ տուր . ֆագաթ
պիր քէրէ իշ էսքի հալինտէն չըզմըլ օլ-
տուղունտան, Բուսիալուլէրէ կէօրէ թէլա-
ֆիի մագաթ միւմքին օլամայուպ Լապազլէր
շէտիտ մուխալիֆէթտէ տէվամ կէօթէրմէք
տէ տիր :

Հաճի Կրանտուք պէյին գումանտասընա վէ-
րիլտիկի մուգատտէմէր թահրիրաթլըմտէն
պէյան օլլունան աքէրտէն պիր միդատարի իֆ-

բազ օլունարագ՝ մեճիսի իտարէ ազասըն տան Սիւլէյման էֆենտինին դամանտասիյլէ Լպզաճ ճանիպինէ սէվզ օլունմուշ տուր :

Փէշիհա նամ մահալէ պիր մըգտար Ռուսիալու կէշիպ օրման էթէյինտէ օթ պիշմէքտէ օլտուգլարընը էֆենտինի մուսայիլէյ՝ խապէր ալարագ , մայէթինտէ պուլունան ապէրինին պազըսընը մէգքիւր օրմանա պաշգա պիր եօլտան սէվզ իթմիշ , վէ տիկէր ապաքիլիէ Ռուսիալուէրին իւզէրինէ հիւճիւմ իյլէմիշ օլմաղիլէ Ռուսիալուէր , օրմանտան գաչմագ իսթէյինճէ , իսթիֆա իտէն Չերքէզէր մէյտանա չըգարագ իշ պու իքի ֆըրգա թագրիպէն 600 քիշիտէն իպարէթ օլան Ռուսիալուէրի օրթայա ալմըշ վէ հիւշ պիր առէվէրի գալմամագ իւզրէ իթլաֆ իյլէմիշ տիր . պու մուհարէպէտէ Չերքէզէր խայիճէ էշնա իղթինամ իթտիլէր . գումանտանը մուսայիլէյ՝ աղըրճա եարալանմըշ տըր :

Կըրանսիւզ Միշէին թիֆլիզէ կէտիկի սըրատա վուզու պուլան մուհարէպէլէրին պիրինտէ , էսիր իտիլմիշ օլան Ղենէրալ իյատէ օլունտուղու սուրէթտէ խայլի ագճէլէր վէրիլէճէկինի Ռուսիալու պէյան իթմիշ իսէ տէ , մուգատտէմա պիր սանտալ տէրունինտէ թուրուլու պէյան Սոխումտա մահպուս պուլունան Չերքէզէր իատէ օլունմատըգճա Ղենէրալըն վէրիլմէյճէյի ճէվապը իթա օլունտու . Ռուսիալուէր տահա պիր ճէվապ կէօնտէրմէմիշէր տիր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻԼԻՅԷ

Իշ պու ժաղար կիւնիւ Բաթրիգ գայմա գամը ֆաղիլէթլու Ստեփան եպիսկոպոս իլէ : իտարէի միլլէթ մեճիսի բէիսի իզգէթլու Բարունակ պէյ հազըթլէրի , Գարա կէօմրիւք քիլիսէսինէ թէշիֆ պուլուրուպ , մահալէի մէգքիւր էհալիսի իլէ Սալմա Թօմրուգ էհալիսի պէյնինտէ էօթէտէն պէրու օլան մուա

րազանըն թէսիլէթինէ հիւսնիւ հիմնէթ պուլուրմուշար տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՄԻԼԻՅԷՆԵՎԻՅԷ

Իսլամտան պիրի աքէրտէ պուլունան օլունա պէտէլ վիրուպ իսրաճ իթմէք իշիւն 12—15,000 դուրուշ ալուպ , պիր տիկէր օլուն իլէ պէրապէր Խսթանպօլա կէշիպ , Գասըմ բաշատէ Սէլ գափուսու տէնիլէն մահալտէ քեային իլթիւճիւ տիքքեանընըն իւսթիւնտէքի օտատա կաթըպ գալգմագտէ օլտուղի հալտէ , իշ պու ճուսա իրթէսի կիճէսի պազը էհլը ճինայէթ թարաֆընտան մէպաղը մէգքիւր սըրգաթ օլունուպ , մէրգուճ Խսլամ իլէ մէմլէքէթտէն պէրապէր կէթիլտիլի օլուն տաիի գաթլ օլունմուշ տուր :

—Պա իրատէի շահանէ պունտան պէյլլէ պէհէր սէնէ Սեպտեմբերին 15ինտէ աչըլուպ , խիթամընտա գաբանմագ իւզրէ Գապրըս ճէզիթէսինտէ պիր բանայիր գուրուլաճագ տըր :

—Շիրքէթը Խայրիէնին կէլէճէք իլք պահարտա Լտալարա վէ Գարթալա բօսթա սը իլէյէճէք օլտուղունտան , վէ մէվճուտ օլան վարօրլար իսէ մէգքիւր փօթալը իտարէ իսթէյէճէյինտէն , պու տէֆա շիրքէթը մէգքիւր թարաֆընտան Լօնտրայա տէօրթ գըթա վափօր տահա սըփարըշ օլունմուշ տուր :

Շիրքէթին Լօնտրատա մէմուրու պուլունան Գափտան Լթօրկաքի Գողմանըն քէշիտէ իթտիլի թէլէկրաֆըն մաէլինէ նազարէն , շիրքէթը մէգքիւր թարաֆընտան սըփարըշ օլունուպ , միւճէտտէտէն ինշա օլունմագտէ օլան , 80 պարկիր գուվլէթինտէ 300 թօնօլաթալըգ պիր գըթա վափօր , իշ պու Յուլիսին 30 ունճու կիւնիւ պիսսուհուլէ պահրէինտիրիլմիշ տիր :

—Կէլէն հաֆթա զարֆընտա Շիրքէթի Խայրիէյ վափօրլարընտա իքի պէյիւք գազա զուհուր իթմիշ տիր քի , տէրունինտէ

պուլունան Խօլճուլարն միւճիսի տէճէթի
օլմուշ տուր :

Բաճիկ նամ վափօր կէչէն փաղար իրթէ-
սի ախշամը Պէօյիւք տէրէյէ կիթմէք իւզ-
րէ քէօփրիւտէն հարաքէթ խիււպ , Պօյաճը
քէօյիւնիւն քօնիւնտէ մաքինասընա սէքթէ
կէլիպ պիրտէն պիրէ տուրմուշ օլտուղուն-
տան , տէրունինտէ պուլունան միւշթէրիլէր
ղայթ զօրգմուշ իսէլէր տէ , կէրուտէն կէ-
լէն պիր վափօր , վէ գարշը եագատան պիր
տիկէր վափօր եթիլիպ , միւշթէրիլէրի ալըպ
իէրլի եէրինէ կէթիւրմիւշէր տիր :

Քէզալիք կէչէն Չարշանպա , եանի եա-
րը կիւնիւ Պէօյիւք տէրէտէն պիր վափօր
չըղըպ , Լընափութ քէօյիւնտէ ագընթը պուր-
նունտա , աշաղըտան կէլէն պիր տիկէր վա-
փօրա օլ տէրէճէ շիտտէթլէ չարփմը տըր քի-
պիրինին պաղը շիքէսթ օլուպ , տիկէրինին
տախի տալունպաղը պափէսի վէ մէվլէխա-
նէսի փարէ փարէ օլմուշ տուր :

Վէ հէփիսինտէն զիյատէ էսէֆ օլունաճագ
քէզէսի շուրթալը տըր քի , վափօրուն տէ-
րունինտէ պուլունան օլտուրտան պաղըսը , սիդ
պունու մախսուս եափըյօրսունուզ՝ տէյու ,
գափաանըն եիւզիւնէ տօղըու պաղըլմըշալը
տըր :

—Վափօրլարն պիր լիման վիսուլէնտէ
համուլէսինի չըգարըպ ալմալէրի ագալի
պէշ ալթը կիւն «իւրիւպ» պիհուտէ վաղթ
ղայ իթմէքտէ օլտուղլարնտան , պու քէրէ
Խնկիլթէրատա պէհէր վափօր իւզ փաղչա
օլուպ օրթաղընտա օլան վէ տէրունինտէ եիւք
անպարլարը պուլունալիւն էն պէօյիւք փարչա-
սը չըգարըլըպ եէրինէ տիկէրի ալընարագ եօ-
լունտան գալմամագ իւզրէ էրպապը հիւնէ-
րին պիրի պիր վափօր իճատ վէ ինշա էյլէ-
միշ , վէ փարչալարըն եէքտիկէրինէ րապթը
նիհայթ օն տագիգէտէ վիճուտէ կէլտիյի ,
վէ տէօրթ փարչա տախի եափըլապիլէճէյի
թէպէյիւն իթմիշ օլտուղունտան , պունտան
պէօյլէ եափըլաճագ վափօրլարն էքսէրիսի
պուլթարգ իլէ ինշա օլունամսընա դարար

վէրիլիպ , շիմտիտէն պէշ օն գըրթասընըն իյ-
մալընա մուպաղըրէթ օլունմուշ տուր :

Թաճիկէլիք Բիթիւշէ վէ Իշահաճ Գէրիլէնին
Ֆիյալի :

65 10 Թաճիկէլաթը միթաղէ
55 00 Սուգատտէմ չըգարըլան Իշահամ
54 20 Սուախսարէն չըգարըլան Իշահամ

ԻՅԼԱՆԱԹ

Իշպու զագէթա հաֆթատա իքի տէֆա ուֆագ
գըրթա իլէ , վէ պիր տէֆա պէօյիւք գըրթա իլէ
նէշը օլունուր :

Պիր երլըղը	100	ղուրուշ
Ալթը պլըղը	60	„
Իւզ պլըղը	30	„
Ուֆագ նուսիսի	1	„
Պէօյիւք նուսիսի	2	„

Թաշըլար իչիւն , 50 սաաթըգ մէսաֆէտէ պու-
լունան էյալէթլէր իչիւն օնէվի 15 զուրուշ վէ 100
սաաթ մէսաֆէտէ պոշլունանլար իչիւն 30 զուրուշ
փօսթա փարաղը ալընըր :

Իյլանաթըն պէհէր սաթըրընտան պիր տէֆա ի-
չիւն 60 փարա , իքի տէֆա իչիւն 40 փարա ալը-
նաճագ տըր :

Իքի տէֆատան զիյատէ գօնուլաճագ վէ պէօյիւք
իյլանաթ իչիւն այր փաղարըգ օլունուր :

ՄԷՄՈՒՐԻՅՆ

ԻՍԹԱՆԳՈՒՍՏՍ Պէօյիւք Եէնի Խանըն իււթ
գաթընտա . Ն° 2 . Վարագալը Հալաթիս օտաուր :

ԻՉՄԻՏ . Մ . Յակըր աղա Նաղարէթեան ,
ՊՐՈՒՍԱ , Թէոփիլէ Աղա Գալիօնճեան ,
ԷՏԻՐՆԷ . Թորոս Աղա Յօհաննէսեան ,
ԹԻՐԱՊՉՈՒՆ . Խաչատուր Աղա Իլմասեան ,
ԹԷՔՓՈՒՐ ՏԱԳ . Յարուլիւն Աղա Ճաֆճեան ,
* ՀԱՆԿԱՊ : Յովհաննէթ Աղայ Քիւրքճեանօֆ :

Սայըր էյալէթլէր իչիւն տէ իլէրուտէ մէմուրլէր
թախիւ գըրընպճագ տըր :

ՍԵՃԻՊԻ ՄԱԹՊՈՒՆ ՎԷ ՂԱԶԷԹԸ

8 . ՄԻՆԱՍԵԱՆ